

Belasting en voldoening bij mantelzorg

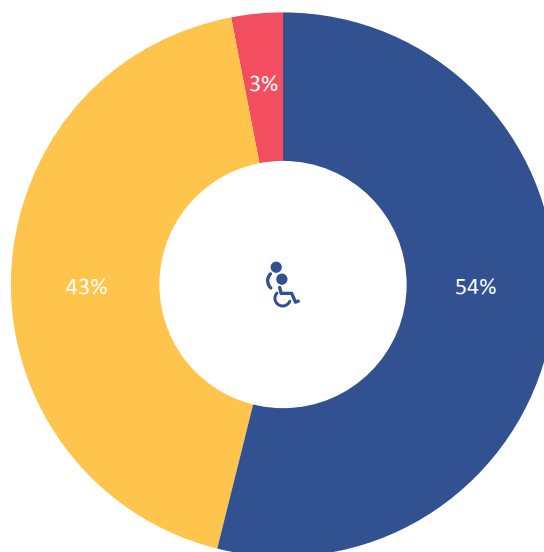
In de Wmo 2015 wordt een groter beroep gedaan op het sociale netwerk van mensen en andere vormen van vrijwillige zorg. Dit brengt een risico op overbelasting van mantelzorgers met zich mee. Een uitgebreid en actueel review van internationale wetenschappelijke studies maakt duidelijk dat vooral 8 factoren de belasting van mantelzorgers bepalen: vrouw zijn, laag opleidingsniveau, wonen bij degene die verzorgd wordt, aantal uren mantelzorg, depressie, sociaal isolement, financiële stress en geen keuze hebben (Adelman et al., 2014). In welke mate vinden we deze risico's terug onder Groninger mantelzorgers?

Feitenblad

Zorgmonitor
Groningen

In hoeverre voelen de Groninger mantelzorgers zich belast door hun huidige zorgtaken? 43% voelt zich enigszins tot tamelijk zwaar belast en 3% voelt zich zeer zwaar belast tot overbelast. Meer dan de helft blijkt zich niet of nauwelijks belast te voelen. Deze percentages zijn vergelijkbaar met de situatie van mantelzorgers in Nederland als geheel.

- niet of nauwelijks belast
- enigszins tot tamelijk zwaar belast
- zeer zwaar tot overbelast

Bron: GGD (2012)

Risicofactoren voor overbelasting

Vrouw zijn

Onder de Groninger mantelzorgers voelen vrouwen zich vaker belast dan mannen.

52% van de mannelijke mantelzorgers geeft aan zich niet of nauwelijks belast te voelen; bij vrouwen is dit 46%. Vrouwen geven vaker en meer mantelzorg wat zich weerspiegelt in ervaren belasting. Gemiddeld voelt 4% van de vrouwelijke mantelzorgers zeer zwaar belast tot overbelast. Onder de mannelijke mantelzorgers is dit 3%.

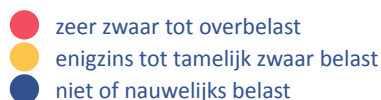
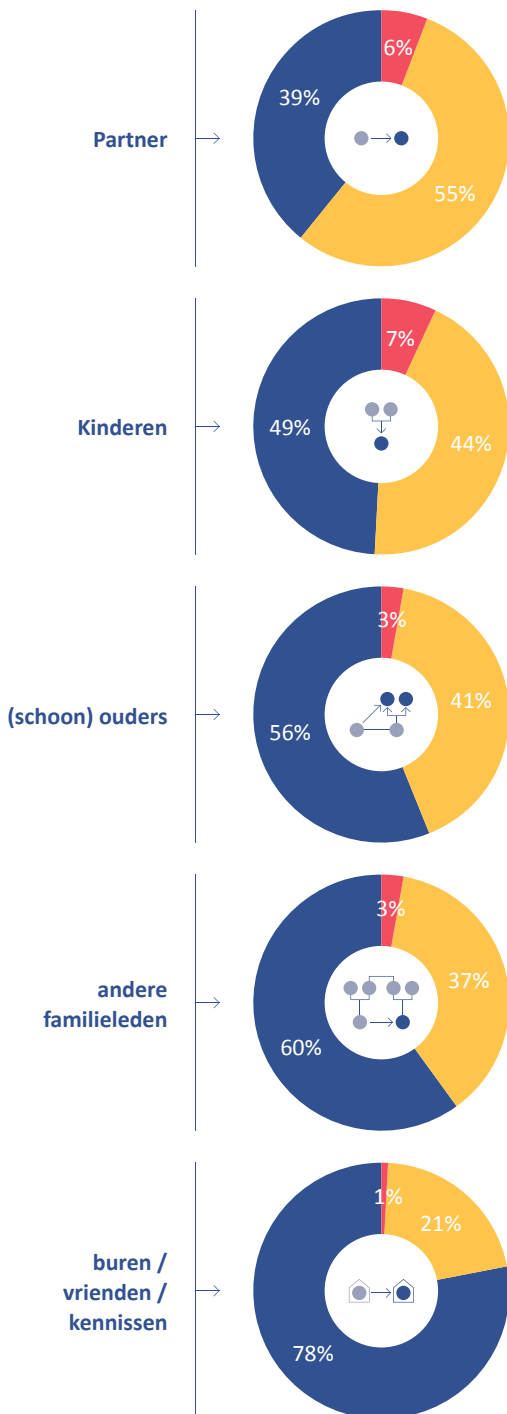
Laag opleidingsniveau

Voorals mensen met een laag opleidingsniveau (alleen lager onderwijs) ervaren de mantelzorgtaken als belastend. Van de lager opgeleide Groninger mantelzorgers is 10% zeer zwaar belast tot overbelast, terwijl dit in Nederland gemiddeld 8% is. Daar staat tegenover dat hoger opgeleide mantelzorgers in de provincie Groningen hun mantelzorgtaken als minder belastend ervaren dan hoog opgeleide mantelzorgers in Nederland. Van deze laatste groep voelt 55% zich enigszins belast tot overbelast, terwijl dit bij Groninger hoog opgeleide mantelzorgers 45% is.

Wonen bij degene die verzorgd wordt

In huis wonen bij degene die je verzorgt blijkt bij de Groninger mantelzorgers samen te hangen met een grotere ervaren belasting. 61% van de mantelzorgers die zorg verlenen aan hun partner is enigszins belast tot overbelast. Bij mantelzorgers die zorg verlenen aan hun kinderen is dit 51%.

Ter vergelijking: van de mantelzorgers die zorg verlenen aan buren, vrienden of kennissen is 22% enigszins tot overbelast. Deze percentages worden mede verklaard door het aantal uren mantelzorg.

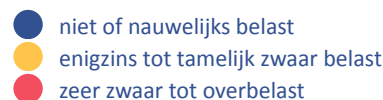
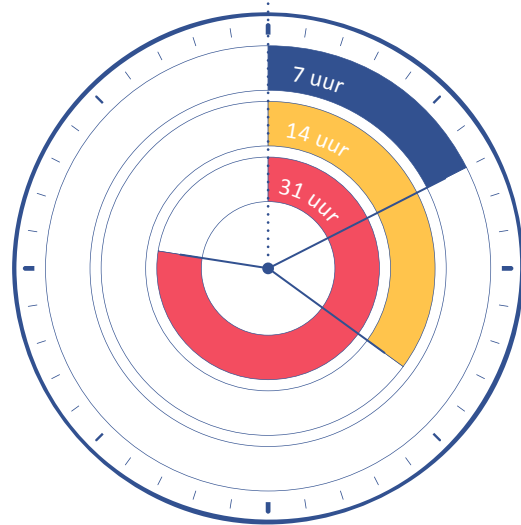

Bron: GGD (2012)

Aantal uren mantelzorg

Mantelzorgers die zorg verlenen aan hun partner doen dit gemiddeld 27 uur per week. Aan kinderen wordt gemiddeld 14 uur per week mantelzorg verleend. Aan (schoon)ouders, andere familieleden en buren, vrienden en kennissen is dit 6 tot 8 uur. Naarmate de mantelzorgtaken meer uren in beslag nemen, neemt ook de kans op overbelasting toe. De mantelzorgers die zeer zwaar belast tot overbelast zijn geven gemiddeld 31 uur per week mantelzorg. De cijfers voor Nederland en de provincie Groningen zijn vergelijkbaar.

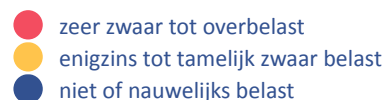
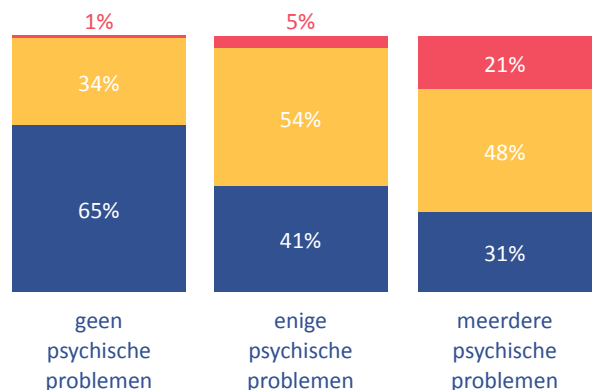
Gemiddeld aantal uren aan mantelzorg per week

Bron: CBS, RIVM, GGD (2012)

Psychische problemen

De Groninger data laten zien dat mantelzorgers met psychische problemen zich vaker belast voelen.

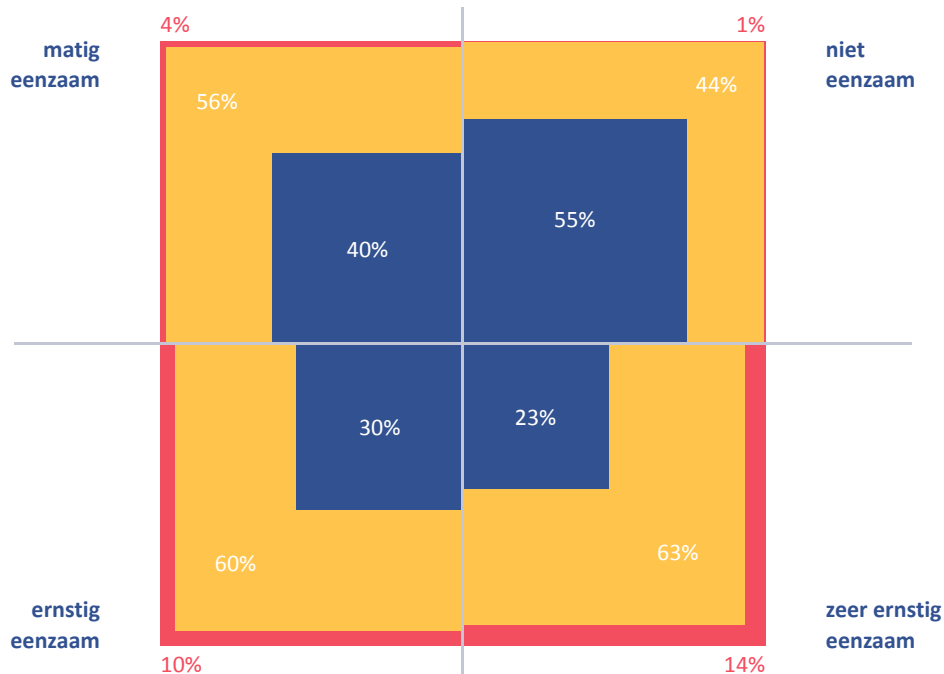

Bron: GGD (2012)

Eenzaamheid

Zowel in Nederland als in de provincie Groningen blijkt ongeveer een derde van de mantelzorgers matig en rond de 8% (zeer) ernstig eenzaam te zijn. De meeste mantelzorgers (ruim 60%) voelen zich niet eenzaam. Groninger mantelzorgers zijn overigens niet eenzamer dan volwassen Groningers die géén mantelzorg geven. Het blijkt dat mantelzorgers die eenzaam zijn, zich ook vaker belast voelen.

- zeer zwaar tot overbelast
- enigzins tot tamelijk zwaar belast
- niet of nauwelijks belast

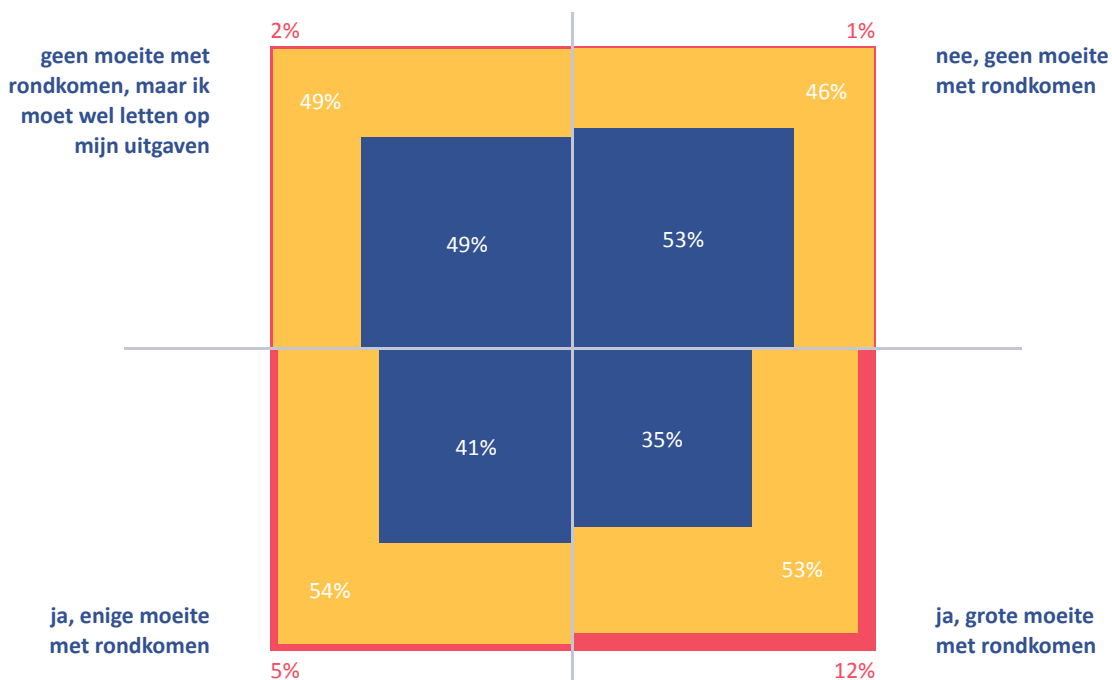

Bron: CBS, RIVM, GGD (2012)

Financiële stress

Onder de mantelzorgers die moeite hebben met rondkomen van hun inkomen, geven relatief veel mensen aan zeer zwaar belast tot overbelast te zijn door de mantelzorgtaken. De Nederlandse en provinciale gemiddelden zijn vergelijkbaar.

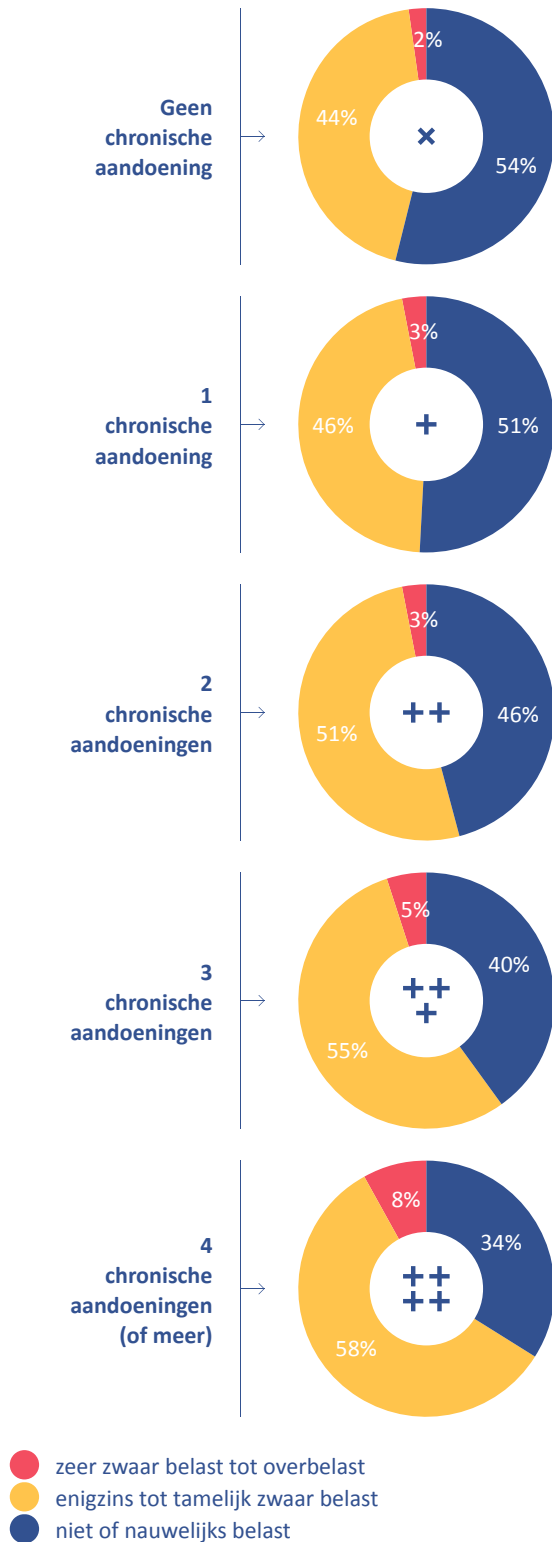
- zeer zwaar tot overbelast
- enigzins tot tamelijk zwaar belast
- niet of nauwelijks belast

Bron: CBS, RIVM, GGD (2012)

Fysieke gezondheid

De fysieke gezondheid van de mantelzorgers is in de inleiding niet genoemd als risicofactor voor belasting. Uit de Nederlandse cijfers blijkt dat mantelzorgers met meerdere chronische aandoeningen vaker overbelast zijn dan mantelzorgers zonder chronische aandoeningen.

Bron: CBS, RIVM, GGD (2012)

Voldoening

De meeste mantelzorgers (76%) ervaren veel voldoening bij het verlenen van mantelzorg. Als een mantelzorgers drie uur per week zorg verleent dan geeft dit vaak een gelukkig gevoel. Is de mantelzorgers meer tijd kwijt? Dan heeft het zorgen voor een ander meestal een averechts effect (SCP, 2010). Mantelzorgers woonachtig in Noord-Nederland konden in het onderzoek LifeLines aangeven hoeveel voldoening men haalt uit het verrichten van de mantelzorgtaken. Men kon maximaal 100 punten geven (zeer veel voldoening) en minimaal 0 punten (helemaal geen voldoening). Gemiddeld geven mantelzorgers 67 punten (LifeLines, 2014). De mate van voldoening is vergelijkbaar voor mannen en vrouwen, verschillende leeftijds-categorieën en hoog- en laagopgeleide mantelzorgers.

SAMENVATTING

De volgende factoren dragen bij aan een hogere ervaren belasting van mantelzorgers: vrouw zijn, laag opleidingsniveau, wonen bij degene die verzorgd wordt, veel uren mantelzorg geven, psychische problemen hebben, eenzaam zijn, financiële stress en fysieke problemen. Driekwart van de mantelzorgers ervaart veel voldoening bij het verlenen van mantelzorg. De meeste resultaten gepresenteerd in dit feitenblad zijn voor Groningen en Nederland vergelijkbaar.

Bronnen:

- Adelman et al. (2014). *Journal of the American Medical Association*; 311(10):1052-1059.
- GGD (2012). *Gezondheidsmonitor GGD Groningen*.
- CBS, RIVM, GGD (2012). *Gezondheidsmonitor GGD'en, CBS en RIVM*.
- LifeLines (2014). *Nog niet gepubliceerde onderzoeksresultaten (Marloes Oldenkamp, UMCG)*.
- SCP (2010). *Mantelzorg uit de doeken. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau*.